

พระเครื่องเมืองอ่างทอง

พระเครื่องของจังหวัดอ่างทองเท่าที่ค้นพบแล้ว และเป็นพระเครื่องที่หาได้ยากในปัจจุบัน ก็คือ “พระสมเด็จ-เกศไชโย” ซึ่งพบที่วัดไชโยวรวิหาร อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง สำหรับพระสมเด็จ “เกศไชโย” นี้ ถือกันว่า มีความเด่นทัดเทียมพระสมเด็จจักรพรรดิ และพระสมเด็จบางขุนพรหมทีเดียว

พระสมเด็จ “เกศไชโย” นี้ เข้าใจกันว่าคงจะพบเมื่อคราวมีการปฏิสังขรณ์วัดไชโยวรวิหาร คือราว พ.ศ. ๒๔๓๐ นั้นเอง และก็ยังไม่มีหลักฐานแน่นอนว่าจะพบในเจดีย์หรือในองค์พระโต ที่มีพระนามว่า พระมหาพุทธพิมพ์ อย่างไรก็ตามลักษณะของพระสมเด็จ “เกศไชโย” นั้น มีช่วงอกขององค์พระซึ่งเป็นร่องเด่นอยู่ ๒ เส้น และเท่าที่ค้นบุศราคัมได้พบมา ยังแบ่งออกได้เป็น ๓ แบบด้วยกันคือ

๑. พิมพ์ใหญ่ฐาน ๗ ชั้น สำหรับพิมพ์นี้มีลักษณะของปีกกว้างบ้าง ซิคขอบบ้าง มักจะไม่เท่ากัน ลักษณะทั้งเส้นทั้งซุ้ม ฐานค่อนข้างใหญ่องค์พระดูบอด้ โดยเฉพาะช่วงอกใหญ่กับพระพักตร์จะต้องสั้นกว่าพิมพ์อื่น และ

เส้นคอเล็กคม นอกจากนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่าพระบางองค์จะถูกตัดขอบด้วยคมมีดด้วย

๒. พิมพ์กลางฐาน ๖ ชั้น องค์พระจะแลดูย่อมนลงไป การตัดส่วนอามีเล็กใหญ่ แต่ขอบกระจกคงที่ พระพิมพ์ฐาน ๖ ชั้นนี้ แยกออกได้เป็น ๒ แบบ คือ

๒.๑ แบบเส้นฐานขนาดปานกลาง ช่วงขั้วแคบ ช่วงอกเอียง-จะขวามือกับเส้นหน้าตัก ก่อนข้างหนาและโค้งขึ้น โดยเฉพาะจะเล็กคม

๒.๒ ฐาน ๖ ชั้น พิมพ์นี้จะเรียกว่า พิมพ์ก่อรอง หุยานฐานเส้นค้ำยก็จะไม่ผิด เพราะอะไร ๆ ก็ดูเล็กและคมไปหมด ตลอดทั้งเส้นขั้วฐาน, องค์พระ, แม้กระทั่งเส้นคอ การวางส่วนก็ได้ฉากกับกรอบสี่เหลี่ยมพอดี

๓. พิมพ์กลางฐาน ๕ ชั้น พระสมเด็จ "เศกไชโย" พิมพ์นี้ลักษณะเกือบทุกส่วนใกล้เคียงกับพระพิมพ์ "ฐานคู่" ของวัดบางขุนพรหมมากที่สุด และยังปรากฏว่าพระหลวงปู่ภูกับวัดอื่น ๆ ก็เคยสร้างแบบนี้เช่นกัน พุทธลักษณะเกือบทุกส่วนงาม ทรงสลัดกับช่วงแขนจะถูกบีบเล็กลงไป นอกจากนั้นยังมีผู้กล่าวกันว่า พระพิมพ์ ๕ ชั้นนอกแบบหนึ่งเป็นเหมือนพิมพ์ฐาน ๖ ชั้น เส้นค้ำยอีกพิมพ์หนึ่งด้วย

สำหรับสัญลักษณ์สำคัญของพระสมเด็จ “เศกไชโย” ที่ถูกต้องนั้นก็คือ พระสมเด็จพิมพ์ทุก ๆ องค์จะต้องมีขอบกระຈก (หมายถึงขอบริมพระต้ายื่นออกไปอีกชั้นหนึ่ง) กับมุมทั้ง ๔ ด้านมักจะมนลบเหลี่ยมไม่แหลมคม องค์พระทุก ๆ พิมพ์ที่ปรากฏจะเป็นพระนั่ง “ปางสมาธิ” อกร่องหยาบศรีรมีเศกแหลมสูงคอบนเส้นซีกเล็กคม สำหรับด้านหลังพระจะมีทั้งแบบเป็นลายมือประทับติดผิว กับชนิดหลังราบไม่ปรากฏอะไรเลยก็มี

พระสมเด็จ “เศกไชโย” นี้ เป็นพระเครื่องในสกุลสมเด็จ ที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) เป็นผู้สร้างขึ้น และเล่ากันว่า ท่านเจ้าประคุณสมเด็จได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นการอุทิศให้กับโยมมารดาเศก และการที่พระพิมพ์ทุกองค์จะปรากฏช่วงอกเป็นร่องนั้น ก็เพื่อเป็นการแสดงถึงพระคุณของแม่ซึ่งมีต่อลูกนั้นสุดค่าเหลือที่จะประมาณได้ แต่คุณบุศราคัมเข้าใจว่า ท่านเจ้าประคุณสมเด็จคงจะให้ความหมายของพิมพ์มุ่งไปในด้านเตือนสติ ซึ่ให้เห็นถึงความเพียรพยายามของพระพุทธรองค์เมื่อครั้งยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จเป็นอรหันต์ จนพระวรกายชุ่มผอมร่วงโรยมากกว่า . . . จากเรื่องตอนนี้อง

จึงได้เกิด “ปางบำเพ็ญทุกรกิริยา” หรือที่เราเรียกกันว่า “ปางทรมาณ” นั่นเอง ซึ่งก็น่าคิดว่าจะเป็นไปได้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีพระสมเด็จ “เกศไชโย” อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเล่ากันว่าทางวัดได้สร้างขึ้นใหม่ และมีเนื้อพระเป็นประเภทแกร่งก็มี ประเภทหยาบก็มี และประเภทละเอียดก็มี ซึ่งท่านเจ้าคุณมหาพุทธพิมพ์ภิบาลเจ้าอาวาสวัดไชโยวรวิหาร ได้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ นี้เอง โดยนำเศษผงสมเด็จ เกศไชโยซึ่งหักป่น ซึ่งทางวัดเก็บไว้นานแล้ว มาทำให้ละเอียดผสมกับผงใหม่อีกราว ๕๐ เปอร์เซ็นต์ แล้วใช้แม่พิมพ์ของสมเด็จ ๆ คุ้ม พิมพ์เป็นพระสมเด็จ “เกศไชโย” รุ่นต่อมา ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า “พระสมเด็จวัดเกศรุ่นสร้างเขื่อน” เพราะได้ออกให้ประชาชนเช่าเป็นทุนในการสร้างเขื่อนริมแม่น้ำได้เป็นผลสำเร็จ

สำหรับลักษณะของพระสมเด็จวัดเกศรุ่นสร้างเขื่อน เนื้อแก่ป่วน และค่อนข้างแน่นและขาว มีความคมงามเกือบทุก ๆ องค์ ขอบขององค์พระดำนมทั้งสี่จะถูกฝนจนปลายจนเกือบกลม กับด้านหลังมักจะเป็นลายมือทองสน และมีประเภทเนื้อแตกลายงาด้วย

อย่างไรก็ตามพระสมเด็จ “เศศไชโย” ในปัจจุบันนี้
 ก็มีของทำเทียมกันขึ้นอีกมากมาย และสำหรับที่วัดไชโยวรวิ-
 หารเองก็ได้สร้างออกมาอีกหลายรุ่น ซึ่งมักจะเป็นการหาทุน
 ปฏิสังขรณ์ส่วนต่างๆ ของวัด โดยให้เช่าเพียงองค์ละ ๑๐
 บาท และพระสมเด็จ “เศศไชโย” ที่ให้เช่าองค์ละ ๑๐ บาท
 นี้ก็สร้างเป็นลักษณะพิมพ์เดิม แต่โดยทางเนื้อแล้วแตกต่าง
 ใหม่ต่างกับเนื้อของสมเด็จท่านสร้างอย่างมาก ส่วนพระสมเด็จ
 “เศศไชโย” รุ่นเก่านี้เห็นว่าหายากพอๆ กับสมเด็จวัดระฆัง
 ที่เดียว และกล่าวกันว่าถ้าหากเป็นพระเนื้อจักรุกเก่าของสม-
 เด็จสร้างจริงๆ แล้ว ก็อาจจะมีผู้สนใจเช่าถึงองค์ละ ๓๐๐๐
 บาท ที่เดียว ส่วนรุ่นสร้างเขื่อนกีราวองค์ละ ๕๐๐ บาทเท่า
 นี้ คงมีผู้ที่สนใจหาเช่าพระสมเด็จ “เศศไชโย” ก็น่าจะ
 คิดดูด้วยว่าเป็นกรุกเก่าจริงๆ หรือรุ่นสร้างเขื่อน หรือรุ่นสร้าง
 ในปัจจุบันกันแน่ ❀